ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡ. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 2005

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντῖνος Καβάφης

Ὁ Δαρεῖος

Ὁ ποιητής Φερνάζης τό σπουδαῖον μέρος
τοῦ ἐπικοῦ ποιήματός του κάμνει.
Τό πῶς τήν βασιλεία τῶν Περσῶν
παρέλαβε ὁ Δαρεῖος Ὑστάσπου. (Ἀπό αὐτόν
κατάγεται ὁ ἔνδοξός μας βασιλεύς,
ὁ Μιθριδάτης, Διόνυσος κ’ Εὐπάτωρ). Ἀλλ’ ἐδῶ
χρειάζεται φιλοσοφία· πρέπει ν’ ἀναλύσει
τά αἰσθήματα πού θά εἶχεν ὁ Δαρεῖος:
ἴσως ὑπεροψίαν καί μέθην· ὄχι ὅμως - μάλλον
σάν κατανόησι τῆς ματαιότητος τῶν μεγαλείων.
Βαθέως σκέπτεται τό πρᾶγμα ὁ ποιητής.
Ἀλλά τόν διακόπτει ὁ ὑπηρέτης του πού μπαίνει
τρέχοντας, καί τήν βαρυσήμαντην εἴδησι ἀγγέλλει.
Ἄρχισε ὁ πόλεμος μέ τούς Ρωμαίους.
Τό πλεῖστον τοῦ στρατοῦ μας πέρασε τά σύνορα.

Ὁ ποιητής μένει ἐνεός[1]. Τί συμφορά!
Ποῦ τώρα ὁ ἔνδοξός μας βασιλεύς,
ὁ Μιθριδάτης, Διόνυσος κ’ Εὐπάτωρ,
μ’ ἑλληνικά ποιήματα ν’ ἀσχοληθεῖ.
Μέσα σέ πόλεμο - φαντάσου, ἑλληνικά ποιήματα.

Ἀδημονεῖ ὁ Φερνάζης. Ἀτυχία!
Ἐκεῖ πού τό εἶχε θετικό μέ τόν «Δαρεῖο»
ν’ ἀναδειχθεῖ, καί τούς ἐπικριτάς του,
τούς φθονερούς, τελειωτικά ν’ ἀποστομώσει.
Τί ἀναβολή, τί ἀναβολή στά σχέδιά του.

Καί νά ’ταν μόνο ἀναβολή, πάλι καλά.
Ἀλλά νά δοῦμε ἄν ἔχουμε κι ἀσφάλεια
στήν Ἀμισό. Δέν εἶναι πολιτεία ἐκτάκτως ὀχυρή.
Εἶναι φρικτότατοι ἐχθροί οἱ Ρωμαῖοι.
Μποροῦμε νά τά βγάλουμε μ’ αὐτούς,
οἱ Καππαδόκες; Γένεται ποτέ;
Εἶναι νά μετρηθοῦμε τώρα μέ τές λεγεῶνες;
Θεοί μεγάλοι, τῆς Ἀσίας προστάται, βοηθῆστε μας. -

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΚΗΣ

Ὅμως μές σ' ὅλη του τήν ταραχή καί τό κακό,
ἐπίμονα κ' ἡ ποιητική ἰδέα πάει κ' ἔρχεται -
τό πιθανότερο εἶναι, βέβαια, ὑπεροψίαν καί μέθην·
ὑπεροψίαν καί μέθην θά εἶχεν ὁ Δαρεῖος.

(1920)

---

1. ἐνεός: εμβρόντητος, κατάπληκτος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Α. **«[...] "Ἐγώ εἶμαι", ἔλεγε στά τελευταῖα τῆς ζωῆς του Καβάφης, "ποιητής ἱστορικός· ποτέ μου δέν θά μποροῦσα νά γράψω μυθιστόρημα ἤ θέατρον· ἀλλά αἰσθάνομαι μέσα μου 125 φωνές νά μέ λέγουν ὅτι θά μποροῦσα νά γράψω ἱστορίαν". Τί λογῆς ἱστορία; Θά μᾶς τό δείξει ἡ ἀνάγνωση τοῦ "Δαρείου"».** [Δ. Ν. Μαρωνίτης, «Υπεροψία και μέθη. (Ο ποιητής και Ιστορία)», Δεκαοχτώ κείμενα, Αθήνα: Κέδρος 1970].

Να δώσετε πέντε παραδείγματα από το κείμενο με τα οποία να δικαιολογείται η πιο πάνω άποψη.

Μονάδες 15

Β1. Εξετάζοντας την ποιητική γραφή του Κ. Π. Καβάφη στο ποίημα **«Ὁ Δαρεῖος»**, να εντοπίσετε τέσσερα χαρακτηριστικά στοιχεία «καβαφικής ειρωνείας», δίνοντας τα σχετικά παραδείγματα και σχολιάζοντάς τα.

Μονάδες 20

Β2. **«Στήν ποιητική τοῦ Καβάφη τίποτα δέν εἶναι τυχαῖο· τά ποιήματά του τά προσέχει καί τά λειτουργεῖ ὥς τήν τελευταία λεπτομέρεια. Ἡ στίξη, οἱ περίοδοι, οἱ παύσεις, ὅλα εἶναι ὑπολογισμένα, ὅλα ὑπηρετοῦν τήν "τέχνη τῆς ποιήσεως"».** [Λίνου Πολίτη, Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1980].

Να εντοπίσετε στους στ. 21-33 τα στοιχεία που δικαιολογούν την παραπάνω άποψη του Λ. Πολίτη και να σχολιάσετε συνοπτικά τη λειτουργία τους.

Μονάδες 20

Γ. Να σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (130-150 λέξεις) το περιεχόμενο των στ. 34-37 (**Ὅμως μές ... θά εἶχεν ὁ Δαρεῖος**).

Μονάδες 25

Δ. Το ακόλουθο κείμενο είναι ένα ποίημα για την ποίηση· τι μας αποκαλύπτει σε αυτό ο Άρης Δικταίος για το ρόλο της τέχνης του;

Μονάδες 20

Ἡ Ποίηση

Μά ἐσύ, Ποίηση,
        πού ἔντυνες μιά φορά τή γυμνή μέθη μας,
ὅταν κρυώναμε καί δέν εἴχαμε ροῦχο νά ντυθοῦμε,
ὅταν ὀνειρευόμαστε, γιατί δέν ὑπῆρχε ἄλλη ζωή νά ζήσουμε,
δέ θά ὑπάρξουν πιά σύννεφα γιά νά ταξιδέψουμε τή ρέμβη μας;
δέ θά ὑπάρξουν πιά σώματα γιά νά ταξιδέψουμε τόν ἔρωτά μας;
Μά ἐσύ, Ποίηση,
        πού δέ μπορεῖς νά κλειστεῖς μέσα σέ σχήματα,
μά ἐσύ, Ποίηση,
        πού δέ μποροῦμε νά σ' ἀγγίξουμε μέ τό λόγο,
ἐσύ,
        τό στερνό ἴχνος τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἀνάμεσά μας,
σῶσε τήν τελευταία ὥρα τούτη τοῦ ἀνθρώπου,
τήν πιό στυγνή καί τήν πιό ἀπεγνωσμένη,
πού ὁ Θάνατος,
                πού ἡ Μοναξιά,
                        πού ἡ Σιωπή,
τόν καρτεροῦν σέ μιά στιγμή μελλούμενη.

Ἄρης Δικταῖος, Ποιήματα 1935-1953, Αθήνα 1954.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Γ. ΧΑΣΙΑΚΗΣ ΠΕΙΡΑΙΑΣ